
K čemu slouží školné

K čemu slouží školné

27.1.2012 18:10 ČRo 6 Zpráva

Alexander TOLČINSKÝ, moderátor

Ministerstvo školství má výhrady ke zdůvodnění, proč mu Evropská komise pozastavila vyplácení evropských dotací za 1,2 miliard korun. Odvolala se totiž na nedostatky, které zjistil audit, oficiální zprávu z něj resort ale ještě nedostal. Novinářům to dnes řekl náměstek ministra školství pro evropské záležitosti Michal Zaorálek s tím, že ministerstvo má v rozpočtu tři miliardy korun, které může na financování použít. Projekty tak podle náměstka nejsou ohroženy. Nicméně kritika ministra školství Dobeše pokračuje. Resortu se věnuje i Petr Holub, který si v úvodu svého příspěvku klade otázku, čemu má vlastně sloužit školné.

Petr HOLUB, redaktor

Vysoké školy protestují proti vládě a zvláště proti ministerstvu školství. Pro začátek roku to je dostatečně dramatická zpráva, protože se zdá, že konflikt bude dále eskalovat. Ministr školství Josef Dobeš nechce ze svých plánů na vysokoškolskou reformu ustoupit, a proto hledá spojence zvláště mezi vysokoškolskými pedagogy. Naopak univerzitní učitelé a studenti hledají podporu mezi politiky, aby mohli v nejhorším zlikvidovat nový vysokoškolský zákon v parlamentu. Kompromis je pravděpodobně vyloučen a není ani příliš divu. Spory o školné a o to, kdo bude řídit univerzity, v zásadě nemají kompromisní řešení. Zvláště na otázku školného se dá odpovědět jen „ano“ nebo „ne“ a jeden z účastníků konfliktu tedy musí ustoupit. Víceméně překvapuje, že se vláda snaží zavést školné právě v této době. V Evropě je totiž školné spíše na ústupu, jak svědčí zvláště středoevropské příklady. Reformátoři v čele s Dobešem se odkazují na rakouský příklad, kde bylo školné zavedeno v roce 2001, o osm let později ale bylo zrušeno. Letos Rakušané školné dokonce odpustili studentům, kteří nepocházejí z Evropské unie, a také těm, kdo studují příliš dlouho. V roce 2007 zaváděli školné v sedmi spolkových zemích Německa, dodnes však vydrželo jen v Bavorsku a Dolním Sasku. Maďaři zrušili školné referendem před pěti lety. Tuzemští reformátoři jsou ovšem radikálnější než kolegové v německých mluvících zemích a odkazují se mimo jiné i na britský příklad. Od letoška se má na britských ostrovech platit školné v roční výši devět tisíc liber. To je desetkrát víc než v Německu či Rakousku, kde poplatky za studium nepřekročily tisíc eur ročně. V Německu se ovšem školné platilo okamžitě, v Británii si studenti budou moci na studium půjčit. Češi se tedy inspirovali britským vzorem do té míry, že chtějí na studium půjčovat. Poplatky na státních vysokých školách by neměly aspoň zpočátku překročit deset tisíc korun. Vzhledem k tuzemským příjmům to spíše odpovídá německé či rakouské sazbě. Obdobně na tom jsou Holanďané, kteří platí 1300 eur ročně. Není však jasné, do jaké míry se vysoké školné v Británii prosadí, protože vyvolalo mohutné protesty a jeho další osud je tedy nejistý. Například protesty v německé spolkové zemi Hessensko vedly ke zrušení školného už po roce. Faktický přehled o poplatcích na evropských univerzitách samozřejmě hamletovskou otázkou českého školného nevyřeší. Pokud začne v tuzemsku o školném racionální debata, pak by měly zaznít nějaké argumenty. Školné se obvykle vysvětluje tím, že na rozvoj univerzit je třeba získat víc peněz, než dokáže nabídnout stát. K tomu se přidává výchovná připomínka, že také studenti by měli něčím společnosti přispět, když jejich vrstevníci už pracují a dokonce platí daně. Odpůrci školného proti tomu namítají, že školné zvýší práh dostupnosti vysokoškolského vzdělání a že se tedy neuplatní talentovaní jedinci, což poškodí společnost. Debata na této úrovni je značně povrchní. Konkrétně v Německu se konflikt vyřešil nad otázkou, jaký sociální status mají mít univerzitní studenti. V zásadě se podporuje model, podle kterého mají být studenti nezávislí, v případě nutnosti i na vlastní rodině. Proto také byl zřízen systém sociální podpory, kterou využívá až třetina studentů a která dosahuje až 400 eur měsíčně. Pokud taková podpora existuje, pak nedává velký smysl, aby se vybíralo školné. Tím se pouze ukrajuje ze sociální dávky a stát vybírá zpátky peníze, které předtím vyplatil. V Německu nešlo racionálně obhájit, proč by měl stát dělat dvě protichůdné věci najednou.

V Česku dnes není studentská podpora, ani se neplatí školné. Stát studentům přispívá prostřednictvím jejich rodičů, kteří mají nárok na dětské přídatky a mohou si výživu svých potomků odečítat z daní. Zavedením podpory by se studenti osamostatnili, a to je jistě změna, se kterou by souhlasil každý, i kdyby se zrušily dětské přídatky vyplácené rodinám s

děťmi nad 20 let. V takovém případě je ale stejně jako v Německu nesmyslný plán, podle kterého by stát studentskou podporu inkasoval zpátky prostřednictvím školného. Tuto námitku na první pohled řeší odložené školné podle britského vzoru. Stát může podpořit chudé a talentované studenty sociálními dávkami a školné začnou platit, až budou vydělávat. Pochopitelně vznikají námitky, že pro absolventy vysokých škol bude vstup do života obtížný, protože budou předem zatíženi hypotékou. Další námitkou je schopnost studentů školné vůbec splatit. Stát bude muset jejich schopnost splácet garantovat, a tím se zvýší jeho závazky. Vzhledem k tomu, že si banky budou účtovat úroky, tak může dojít k situaci, že garance za školné zatíží státní rozpočet ještě víc, než kdyby prostě školné zaplatil sám. Zmíněné námitky v souvislosti se školným už jde nějak racionálně řešit. Mohou se vyvrátit tím, že se konkrétně vysvětlí, jak bude model školného v Česku fungovat, anebo se prostě od školného ustoupí.

V Česku zatím debata skončila u silných prohlášení a perspektivy pouličních protestů.

Alexander TOLČINSKÝ, moderátor

Soudí Petr Holub.